

Opetus- ja kulttuuriministeriö
piritta.sirvio@minedu.fi
kirjaamo@minedu.fi

Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö: VN/18706/2020-OKM-1

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Asetusluonnoksessa esitetään tarkistettavaksi ammatillisten tutkintojen kustannuskertoimia vuosien 2018-2019 toteutuneiden kustannusten perusteella. Lisäksi asetuksessa ehdotetaan tarkennettavaksi opiskelijavuosien laskentaa ja opiskelijapalautteen keräämistä koskevia säännöksiä sekä lisättäväksi asetukseen työelämäpalautta koskevat säännökset. Uusia kustannuskertoimia sovellettaisiin ensimmäisen kerran myönnettäessä varainhoitovuoden 2021 rahoitusta.

MTK on erittäin huolestunut ammatillisen koulutuksen rahoituslakiin ehdotetuista muutoksista, joissa ehdotetaan maa- ja metsätalouden ammatti- ja erikoisammattitutkintojen siirtämistä nykyistä heikompaan kustannuskoriin. Tämä aiheuttaa merkittäviä heikennyksiä järjestää maatalouden ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin johtavaa koulutusta. Esitetyt muutokset suosivat aikaisemmin kustannuskoreihin 1. ja 2. kuuluneita tutkintoja kalliiden tutkintojen kustannuksella.

Ammatillisen koulutuksen reformi on viime vuosina leikannut rahoitusta merkittävästi. Luonnonvara-ala on koulutukseltaan kallista johtuen oppimisympäristöjen vaatimista koneista, laitteista sekä infraan kuuluvasta muista fasiliteeteista, kuten eläimistä. Vaikka työpaikalla tapahtuva oppiminen onkin laajentunut, maa- ja metsätalousaloilla on välttämätöntä harjoitella perustaitoja ennen työpaikalla tapahtuvaa oppimista. Tämä edellyttää, että oppilaitoksilla on käytössään metsäkoneita, lypsyrobotteja, traktoreita, ruokintavaunuja ja eläinsuojia, kuten navetoita ja sikaloita. Alalle on tyypillistä pitkät työprosessit johtuen viljelykasvien vaatimasta kasvatusajasta (toukokuusta syyskuuhun ja/tai elokuusta seuraavan vuoden syyskuuhun) sekä eläinten lisääntymiskierrosta. Alan tutkinnon osien suorittaminen on ajallisesti pitkiä, vaikka tutkinnonsuorittajalla olisi osaamista niin paljon, että hän voisi suoraan mennä suorittamaan osaamisensa näyttöä. Lähes poikkeuksetta kaikki osallistuvat kuitenkin valmistavaan koulutukseen.

Nykyinen rahoituskorien muutosehdotus perustuu alan todellisiin kustannuksiin, eikä niihin liity opetus- ja kulttuuriministeriön harkintaa. Ammatillisen koulutuksen säästöt ovat aiheuttaneet sen, että luonnonvara-alan ajanmukaiseen infraan ei ole viime vuosina investoitu alan teknologisen kehityksen tahdissa, vaan siitä on tingitty. Tämän vuoksi luonnonvara-alan kustannukset näyttävät alemmiksi kuin mitä todellinen ajantasainen opetus vaatii.

Luonnonvara-alan eräs suuri ongelma on iso kiinteistömassa. Se on useimmilla ammattiopistoilla suurimmalta osin valtiolta vastikkeetta saatua. Tämä ei näy siltä osin missään talouslaskelmissa, kun ei ole poistoja ja se vääristää osaltaan alan kustannuslaskennan perusteita.

Rahoitus eri aloille ei ole myöskään ”korvamerkittyä”, joten luonnonvara-alan ”kalliimpaa” rahoitusta ohjautuu monialaisissa ammattiopistoissa myös muille aloille.

Maatalousalan ammattitutkintojen valmistavaa koulutusta järjestetään osittain yleisesti myös samanaikaisesti perustutkinto-opiskelijoiden kanssa siten, että tutkinnon suorittajat ovat samoissa opetusryhmissä. Tämä on tehokasta ja onnistuu osittain, mutta silloinkaan kustannuksia ei täysimääräisesti kohdennu ammattitutkintoon. Toisaalta hyvin moni maatalousalan töistä on sellaisia, joita olosuhteiden pakosta opetetaan hyvin pienissä ryhmissä. Esimerkiksi traktorin ajaminen eri työvaiheiden koneilla onnistuu vain yksi tutkinnon suorittaja kerrallaan.

Suomi tavoittelee hiilineutraalisuutta vuoteen 2025 mennessä. Biotaloudella on kasvava rooli myös hiilineutraalissa EU:ssa, eikä kestävää kiertotaloutta ole ilman kasvavaa biotaloutta. Maa- ja metsätalousalat ovat avainasemassa kohti vaativia maan kattavia tavoitteita. Kunnianhimoiset tavoitteet eivät onnistu ilman jatkuvaan oppimiseen panostamista. Maa- ja metsätalousaloilla tämä tarkoittaa mm alan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tehokasta tarjoamista aikuisväestölle. Tutkinnot ovat ajantasaisia ja niissä on otettu huomioon ilmastoneutraalisuutta tavoittelevat osaamisvaateet. **Maa- ja metsätalousalojen ammatti- ja erikoisammattitutkintojen järjestäminen vaarantuu, mikäli niiden rahoitusta leikataan uudistuneen ammatillisen koulutuksen rahoituslainsäädännön esittämällä tavalla.**

MTK esittää, että maatalousalan ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kustannuskorina säilyy nykyinen kori kolme esitetyn kahden sijaan. MTK esittää, että metsätalousalan erikoisammattitutkinnon kustannuskorina säilyy nykyinen kolme esitetyn kahden sijaan. MTK esittää, että metsätalousalan ammattitutkinnon kustannuskorina säilyy nykyinen neljä esitetyn kolmen sijaan. Koska kerroin pienenee, rahoituksen saanti vähenee siinäkin tapauksessa, jos nykyiset kustannuskorit säilyvät rahoituksen perustana.

Helsingissä 14.9. 2020

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Jyrki Wallin
toiminnanjohtaja

Susanna Aro
koulutusjohtaja